

Hjemmeværnskompagni 5122

Hjemmeværnet i Danmark blev oprettet den 1. april 1949. Samme år som Danmark meldte sig ind i NATO.

Den 9. juni 1945 mødtes 250 af modstandsbevægelsens ledere i Odense, anført af Frihedsrådet. Her blev man enige om at oprette et værn til forsvar for Danmarks selvstændighed. Dette værn skulle have sin rod i den civile befolkning og bygge på en frivillig indsats.

Den 31. maj 1946 blev overenskomsten mellem Forsvarsministeriet og De danske Hjemmeværnsforeninger indgået med officiel startdato for et statsligt hjemmевærn den 1. april 1949.

"Hjemmeværnet skulle have sin rod i civilbefolkningen". Det betød blandt andet at de enkelte hjemmевærnsmænd havde uniform og våben (incl. ammunition) hjemme hos sig selv. Det betød jo hurtig udrykning og man undgik også at have store ammunitionsdepoter som kunne være mål for indbrud.

Hjemmевærnsmændene skulle gennemgå diverse kurser og var derefter pligtige til at udføre 24 timers tjeneste pr. år.

Hjemmевærnskompagniet bestod af 4 delinger: 1 kommandodeling og 3 kampdelinger, i alt ca. 125 mand.

Under øvelser var lokalbefolkningen meget opmærksom på hvad der skete og rapporterede hvis man så noget mistænkeligt.

Hjemmевærnet har i dag ca. 48.000 medlemmer.

Denne fane fra Hjemmевærns-kompagni 5122 er foræret til Lokalhistorisk Forening af Jørgen Steen.

Efterfølgende beretning er skrevet af landpostbud Verner Frederiksen omkring 1992-93 og beskriver hans oplevelser i hjemmевærnskompagni 5122. Velvilligt stillet til rådighed af hans enke Birgit Frederiksen.

I 1962 meldte jeg mig til Hjemmевærnet. Måske fordi jeg dagligt kom hos Poul Steen Hansen og også fordi min forsvarsvilje var ret stor og fordi der skete så mange ting i verden, som man var nødt til at tage stilling til, og ingen vidste hvor længe jerntæppet mod øst holdt.

Jeg så sådan på det, at blev det nødvendigt, så ville jeg hellere stå med et gevær i hånden, end med en skovl. Spørgsmålet i de år var ikke om der kom en krig med russerne og Warszawapagtlandene, men om hvornår. Fra myndighedernes side udsendte man også pjecer om hvordan befolkningen skulle forholde sig, bl.a. "Hvis krigen kommer". Et eller andet sted, helst kælderrum, forstærket med bjælker og sandsække og så masser af proviant, vand og andet nødvendigt overlevelsesudstyr, og en batteriradio. Så havde man gode muligheder for at klare et evt. atomangreb over området i mindst 8 dage.

I 1962 var der ikke så mange formaliteter med at komme i Hjemmeværnet og da slet ikke, når man havde været soldat og i øvrigt hjemsendt med ret gode soldaterpapirer. Vi fik jo karakterer alt efter om man var blevet straffet i tjenesten og dermed ikke brugbar som evt. befalingsmand. Som sagt Poul Steen kunne anbefale mig, så jeg startede i en gruppe, hvor vi var både nye og lidt ældre. Vi fulgte med og lærte det efterhånden af dem. Vores uniform og udstyr var en forholdsvis ny og en halvslidt Battle-dress uniform. Den var af krasuld, khakifarvet med bælte og skråhue. Korte læderstøvler med gamacher. Vi havde da også en kappe, seletøj og rygsæk.

Der var en del i kompagniet, der var udstyret med garand gevær, men de fleste havde et gevær 53/17 (7,62 mm.). Det er det samme som salonskydningsgeværet bare med et større projektil. Det var et gevær, der havde ret stor træfsikkerhed og fungerede godt. Derudover havde vi et dansk fabrikeret maskingevær (Madsen), med magasin ovenpå. Det var også et perfekt våben. Som et panserværnsvåben havde nogle af os en "Energa granat". Man satte en lille holder på munden af Garand geværet. Så satte du Energanen på (en ca. 30-35 cm granat med styrefinner og det hele). Så ladede du geværet med en løs patron, satte kolben godt fast i plovfuren, knælede ned ved siden af, sigtede over forreste sigtemiddel, holdt fast og trykkede af. Der lød et brag og kolben sad fast langt nede i jorden. Hvis du ramte et pansermål var den effektiv. Den brændte sig igennem ret tykke stålplader. På et tidspunkt havde vi også lette morterer udleveret, men dem har jeg ikke haft noget kendskab til.

Om vinteren trænede vi også på salonskydebane. Det var et andet gevær vi brugte med salonammunition. Vi skød i et gammelt hønsehus af træ ude på Severinsminde, hvor vi i øvrigt holdt meget til og hvor vi på et tidspunkt også havde nogle lokaler til vores rådighed. Det omtalte hønsehus havde jo den rigtige længde og så byggede man bare en halm- og jordvold op hvor skiverne blev sat. Banen var skam godkendt af Hjemmeværnsdistriktet. Apropos Hjemmeværnsdistriktet så havde de i mange år til huse i en villa – Kalundborgvej 60 – lige ved siden af Hotel Strandparken. I kælderens havde Holbæk kompagnierne våbenkammer. Før den tid husker jeg at kompagniet havde våbenkammer på Holger Larsens gård i Allerup (den sidste gård til venstre før omfartsvejen). Holger Larsen var selv med i kompagniet. Efter nogle år overtog jeg "Madsen maskingeværet" i min gruppe.

En episode fra den tid: I nogle år havde vi holdt øvelse med engelske Gurka-soldater, dem med de krumme knive og meget frygtede fra 2. verdenskrig. Det var enheder, der blev sat ind bag fjendens linjer. De var fløjet hertil og havde fået til opgave at søge ind på Hjemmeværnets objekter, depoter, kommandostationer m.v. og uskadelliggøre det og derefter forsvinde og synke i jorden. Vi havde haft dem inde på Depot Regstrup (de havde klippet sig igennem) og vi var dømt døde i et antal timer. På et tidspunkt kom der melding om at de måske havde overnattet i den og den lund eller skov. Vi havde en lotte med en schæferhund i kompagniet. Jeg ved ikke hvor meget eller hvor lidt den var trænet, men den fandt aldrig nogen, trods gentagne forsøg. Det gjorde vi andre heller ikke og efterhånden var vi ved at være trætte og ret negative. Den gang, som nu, havde vi kontakt med en del civile personer, som skulle melde til os, hvis de så og oplevede noget mistænkeligt. I Bognæs skoven var der dengang en skovfoged som ringede os op på de sidste timer af øvelsen og fortalte at han havde set nogle soldater i en mærkelig påklædning. De gik ned til stranden i skoven, hvor nu badebroen er. Kompagnichefen samlede sammen hvad der var af mandskab og en gruppe på 8-10 mand tog hurtigt afsted til Bognæsskoven. Vi delte os omkring punktet på stranden og så da at gummibåde var på vej ind efter Gurkaerne. Lige da de første hoppede ombord, åbnede vi ild med alt hvad vi havde og forvirringen var stor. De blev alle dømt døde på strandbredden. Det var et meget stort nederlag for dem, men en ligeså stor sejr for os som vi kunne leve højt på i lange tider.

Jeg blev, efter en tur til Nymindegab, udnævnt til Gruppefører og så gik det hurtigt med kurserne: sergent, oversergent, fungerende delingsfører og så kommer Leif Schou ind i billedet som gruppefører. Og der var også en god ven af mig Knud W. Pedersen, han var bosat i Holbæk som sælger af køkkener. Han havde en fortid som kompagnichef ved et kompagni på Falster. Efter nogen overtalelse blev han gruppefører ved kompagniet og fik en patruljeuddannelse sat i gang. Ham, Leif og mig kørte et par år en uddannelse nede i kælderen i Udby med ret meget teori og lagde så de udendørs aktiviteter mest her på Næset. Vi havde et par år en aftale med Castenskjold, Hørbygård. Vi havde tilladelse til at benytte Bognæsskoven til vores aktiviteter.

Vi havde på et tidspunkt fået flyttet et træhus ud i det bageste hjørne, godt gemt i brombær og buskads. Der var nogle steder i skoven hvor vi havde gravet skyttegrave, dækningshuller og lignende. Ja og så havde vi lavet et feltbane med en del forhindringer, så der morede vi os nogle år. Vi havde også i mange år en godkendt skydebane på Hørbygårds marker, men det var før den tid, men det var med underjordiske støbte skivehejs og det hele. Den lå på marken syd-nord og vest for Bavnehøj. I mange år havde vi jo da også en skydebane med hejs og det hele ovre i Hanerup grusgrav (til venstre mellem Nr. Jernløse og inden du når Hanerup).

Det gik ret godt i nogle år, hvor vi fik så fik Samuel Hansen til kompagnichef og jeg selv nåede at blive næstkommanderende i kompagniet. På det tidspunkt var Knud Pedersen rejst til Hillerød med et andet firma. Men vores kompagni kørte også meget godt i de år. Pludselig døde vores kommandobefalingsmand gennem mange år Knud Petersen (far til VM Palle). Vi stod lige ved starten til en større øvelse med forplejning, tabt arbejdsfortjeneste og alt det der, så der var meget der skulle klappe. Jeg tog ud og hentede det nødvendige hos Kirstine og vi fik øvelsen klaret. Så tog jeg på kommandobefalingsmandskursus og var så kommandobefalingsmand i ca. 13 år.

I 1989 blev Gert Jørgensen kompagnichef i en kort periode og derefter Wedel Christensen som ikke holdt ret længe. Derefter var jeg fungerende kompagnichef (manglede en kursusdel for at blive kompagnichef) og kompagniet kørte videre på en fornuftig måde. Jan Christensen havde været med i kompagniet i en del år. Han fik taget en uddannelse sammen med Karl, som også var kommet til. De 2 fik sat gang i kompagniet. I juni 1991 overdrog jeg kompagniet til Karl Ertebjerg Larsen og Jan blev NK i Kmp.

Efter et længere sygdomsforløb blev jeg pensioneret fra Postvæsenet.

Jeg ville jo stadigvæk gerne være lidt aktiv i hjemmeværnet og sammen med Karl og Jan fandt vi frem til at en feltsikringsmand i kompagniet nok var noget for mig. Inde ved distriktet ønskede majoren at starte feltsikringsmandsuddannelse. Han havde udset sig en chef for det, på det tidspunkt i forsommeren 1993, hvor det startede op. Det var premierløjtnant og efterretningsofficer ved distriktet Mogens Kærgård og efter hans mening skulle det bare være noget helt enestående, så han gik ret hårdt og kontant frem. Vi var i starten 6-8 mand som var fisket fra kompagnierne. De fleste af dem gik da også til opgaven med iver og det var da også ret spændende og det tegnede godt. Igennem sommeren og efteråret 1993 uddannede vi os. Vi lærte om CD meldinger (et standardsignalement af en person). Vi lærte at tage kontakt til en civil, der har givet os en melding og tage et interview med den pågældende og bagefter skrive en rapport og ens egen vurdering af det skete. Vi lærte lidt om at visitere en person, hvordan man gør og hvilke rettigheder han/hun har iflg. Retsplejelovens § 755 om anholdelse af en person. Vi lærte også hvordan vi skal behandle fanger i uniform.

Vi fik også sammen taget Brevskole kursus H-26 "Militær sikkerhedstjeneste". Ud over det lavede jeg sammen med Karl og Jan en skriftlig aftale om en række udvidede beføjelser som feltsikringsmand ved kompagniet.

Mine opgaver som feltsikringsmand i fredstid indenfor kompagniet blev udvidet til følgende:

- 1) ansvaret for sikkerhedstjenesten/efterretningstjenesten og herunder også den personlige sikkerhed, den interne sikkerhed ude og inde.
- 2) At være mægler som har ret til uanmeldt indsigt/tilstedeværelse i enhver situation.
- 3) Medlem af kompagnirådet.

Her slutter Verner Frederiksens beretning, som vel giver et ganske godt billede af det at være hjemmeværnsmand.

For- og bagside af hjemmeværnets fortjensttegn. Tildeles ved særlig fortjenstfuld tjeneste. (Venligst udlånt af Karl Georg Jensen).

25 års tjeneste

40 års tjeneste

50 års tjeneste

60 års tjeneste

Kopier af hjemmeværnets
anciennitetstegn.

Indstiftet 1973 og tildeles for 25, 40,
50 og 60 års tjeneste.

Poul Steen Hansen (omtalt i Verner
Frederiksens beretning) og Johannes
Christensen (omtalt under gården
"Nordenskov") har som de eneste i
komp. 5122 opnået 60 års tegn.

Venligst udlånt af Karl Georg Jensen og
Per Steen.

Bagsiden af medaljen

Udover de kompagnichefer der er omtalt i Verner Frederiksens beretning har der været følgende: Jan Christensen (omtalt som næstkommanderende i 1991), Gert Kjærgaard og efter ham Hans Bøje Petersen som blev kompagniets sidste chef.

Den 1. januar 2001 sluttede 5122 som selvstændigt kompagni og blev lagt sammen med 5120. Herefter blev de 2 kompagnier omdøbt til 5121 med Per Steen som kompagnichef. Diverse nøgleposter blev besat med personel fra begge kompagnier.

Hjemmeværnskompagniet har også en veteranforening, hvis fornemste opgave er at arrangere en årlig udflugt. (Betingelse for medlem er at man er fyldt 50 år).

Danmarks befrielse den 4. maj bliver også hvert år markeret af hjemmeværnet.

***Tak til Birgit Frederiksen, Karl Georg Jensen, Per Steen og Jørgen Steen for oplysninger og hjælp.
De historiske oplysninger er fundet på internettet.
Samlet og skrevet af Erling Knudsen i februar 2016.***